

Anna Krakowiak-Bal

**FINANSOWANIE INWESTYCJI
INFRASTRUKTURALNYCH W GMINACH WIEJSKICH
NA PRZYKŁADZIE GMINY SPYTKOWICE**

***FINANCING OF INFRASTRUCTURAL INVESTMENTS IN
RURAL COMMUNES ON THE EXAMPLE OF SPYTKOWICE***

Streszczenie

Inwestycje gminne prowadzone na terenach wiejskich obejmują w głównej mierze modernizację i budowę infrastruktury komunalnej. Stanowią one podstawową determinantę rozwoju gospodarczego gmin. Zazwyczaj rozbudowa i modernizacja tej infrastruktury wiąże się z poniesieniem przez gminę kosztów realizacji inwestycji. Niestety środki budżetowe w wielu przypadkach nie są w stanie pokryć zaplanowanych wydatków inwestycyjnych związanych z rozbudową infrastruktury [Nargiełło 2006]. Dlatego stale rosnące potrzeby inwestycyjne zmuszają władze gmin do sięgania po alternatywne sposoby finansowania tych przedsięwzięć.

Celem niniejszej pracy jest analiza źródeł finansowania inwestycji infrastrukturalnych w wybranej gminie wiejskiej. Ocenie poddano udział alternatywnych, pozabudżetowych źródeł finansowania inwestycji infrastrukturalnych. Świadczy on o efektywności i skuteczności gmin realizacji procesu inwestycyjnego, a także o dostępności istniejących środków kierowanych na poprawę infrastruktury komunalnej.

Słowa kluczowe: Infrastruktura komunalna, gmina wiejska, finansowanie inwestycji infrastrukturalnych

Summary

Communal investments determine the economic development of region. Very often costs of this investments bears the commune. But the budgetary means are frequently not enough to cover the planned capital expenditure on infrastruc-

ture. Therefore, constantly growing investment needs are connected with necessity of reaching for alternative sources of sponsorship. The analysis of financing sources of infrastructural investments is the main purpose of this paper.

Study concerns the rural commune Spytkowice and the period 2003-2007. There were analyzed tree basic infrastructural groups: social, environmental protection and roads. There was stated that the participation of alternative (outside) means in financing of infrastructural investments has amounted to 36%. The highest participation of outside means in financing investment was in the case of the road network. The investments connected with the social infrastructure were most expensive.

Key words: *communal infrastructure, rural commune, financing the infrastructural investments*

WSTĘP

Liczba i zakres prowadzonych inwestycji infrastrukturalnych na terenie danej gminy jest uzależniona od możliwości pozyskania, właściwego wykorzystania i przeznaczenia odpowiedniej wielkości nakładów finansowych niezbędnych do ich realizacji. Niestety poziom nasycenia infrastrukturą komunalną jest jeszcze niski, że samorządy przez następne kilkanaście lat będą odrabiać lukę cywilizacyjną w tych sferach [Klaczyński].

W sektorze publicznym wydatki zawsze determinują źródła ich finansowania. Wiąże się to z tym, że zadania wykonywane przez sektor publiczny wynikają wprost z obowiązujących norm prawnych [Kosek-Wojnar 2002]. Istnieje wiele możliwości pokrywania gminnych wydatków inwestycyjnych m.in. [Swianiewicz 2004]:

- środki własne pochodzące z dochodów bieżących oraz z majątku komunalnego,
- dotacje ze środków publicznych pochodzenia polskiego (dotacje z budżetu państwa, z budżetów celowych),
- środki zwrotne (pożyczki o charakterze preferencyjnym, kredyty komercyjne zaciągane w bankach, obligacje komunalne),
- środki pomocowe pochodzące przede wszystkim z Unii Europejskiej,
- środki pozyskiwane w ramach partnerstwa publiczno-privatnego.

CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Celem niniejszej pracy jest analiza źródeł finansowania inwestycji infrastrukturalnych w gminie wiejskiej. Jako obiekt badań wybrano gminę powiatu nowotarskiego, a okres analizy obejmuje lata 2003–2007. W opracowaniu wykorzystano materiały sprawozdawczości finansowej gminy oraz GUS-u.

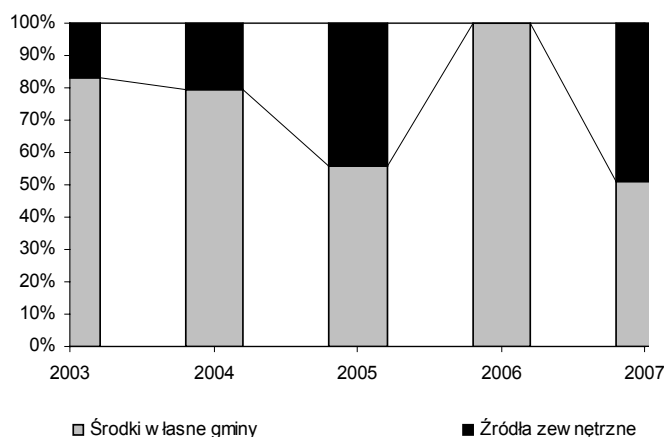
Do analizy wydatków inwestycyjnych wyodrębniono trzy podstawowe grupy infrastruktury:

- infrastruktura społeczna – zaliczono tu wydatki związane z zakupem, budową i modernizacją urządzeń i instytucji umożliwiających świadczenie usług z zakresu administracji, prawa, oświaty, służby zdrowia i opieki społecznej,
- infrastruktura drogowa – obejmuje nakłady finansowe przeznaczone na budowę, remonty i modernizację dróg gminnych,
- infrastruktura ochrony środowiska – odnosząca się do środków przeznaczonych na rozbudowę oczyszczalni ścieków oraz kanalizacji sanitarnej.

WYNIKI BADAŃ

Nakłady finansowe przeznaczone na realizację inwestycji infrastrukturalnych w gminie Spytkowo, na przestrzeni lat 2003–2007 ulegały zasadniczym zmianom.

Infrastruktura społeczna. W ciągu 5 lat w gminie na infrastrukturę społeczną przeznaczono ponad 2 739 000 zł. Na budowę nowych obiektów wydano 91% tej kwoty, resztę stanowiły wydatki na modernizację i remonty, głównie budynków szkolnych. Najkosztowniejszym przedsięwzięciem była budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół Podstawowo-Gimnazjalnych. Na rysunku 1. przedstawiono jak kształtował się udział środków własnych i źródeł zewnętrznych w kosztach inwestycji w kolejnych latach.

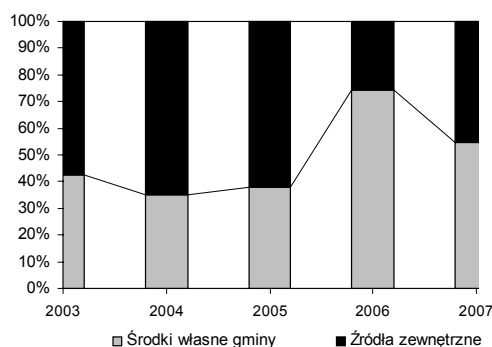
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG

Rysunek 1. Struktura nakładów finansowych przeznaczonych na infrastrukturę społeczną
Figure 1. Structure of the financial outlays on the social infrastructure

29% kwoty przeznaczonej na realizację tego typu inwestycji pochodziło ze źródeł obcych. Pozyskano dotacje z WFOŚiGW, która pokryła 22% kosztów dofinansowanej inwestycji, oraz z Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu (28% kosztów budowy sali gimnastycznej). W roku 2006 gminie nie udało się pozyskać żadnych środków ze źródeł zewnętrznych. Był to także rok, w którym radykalnie obniżono całkowite wydatki inwestycyjne na infrastrukturę społeczną.

Infrastruktura techniczna – drogi. Znacznie wyższy udział środków zewnętrznych charakteryzował inwestycje drogowe. Wyniósł on 48% całkowitych wydatków. Środki wydatkowano głównie na remonty i modernizacje nawierzchni dróg gminnych (80% środków).

Uzyskano dofinansowanie inwestycji z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych (42% całkowitych wydatków) oraz z Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Strukturę nakładów finansowych w latach 2003–2007 przedstawia rysunek 2.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG

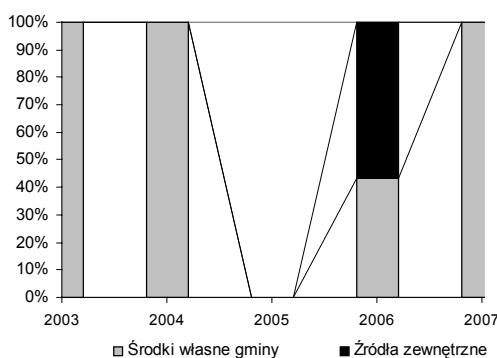
Rysunek 2. Struktura nakładów finansowych przeznaczonych na infrastrukturę drogową
Figure 2. Structure of the financial outlays on roads

Od 2005 roku wydatki przeznaczane na inwestycje drogowe w Spytkowicach systematycznie rosły.

Infrastruktura ochrony środowiska – oczyszczalnie ścieków. W okresie 2003–2006 w Spytkowicach na infrastrukturę ochrony środowiska wydatkowano ponad 1 097 725 zł, z czego ponad 59% ze środków własnych gminy. Jedynie w 2006 roku gmina skorzystała z pożyczki zaciągniętej w Banku Ochrony Środowiska. Była ona przeznaczona na budowę kanalizacji sanitarnej i pokryła 57% kosztów tej inwestycji.

W 2003 roku gmina samodzielnie sfinansowała budowę oczyszczalni ścieków, a w 2007 ze środków własnych w całości pokryła koszt rozbudowy sieci kanalizacyjnej (rys. 3). Z kolei w 2005 roku w budżecie gminnym nie zapewniono żadnych środków finansowych na inwestycje z zakresu ochrony środowiska.

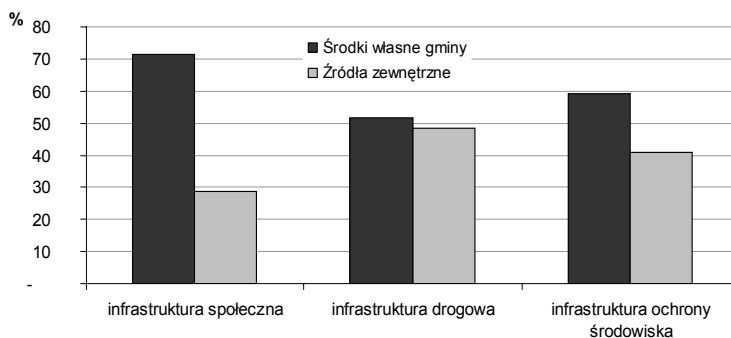
Podsumowując, można stwierdzić, że w gminie Spytkowice najwyższy udział środków własnych w kosztach inwestycji cechował inwestycje infrastruktury społecznej (rys. 4). Natomiast najwyższy udział środków zewnętrznych (48%) pozyskano dla infrastruktury drogowej. Najbardziej kosztownymi przedsięwzięciami realizowanymi przez gminę była modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej, stąd także wysokość uzyskanych dotacji była najwyższa. Ogólnie całkowity udział środków zewnętrznych w finansowaniu inwestycji infrastrukturalnych w ciągu 5 lat wyniósł w Spytkowicach 36% całkowitych kosztów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG

Rysunek 3. Struktura nakładów finansowych przeznaczonych na infrastrukturę ochrony środowiska

Figure 3. Structure of the financial outlays on the infrastructure of environmental protection

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG

Rysunek 4. Struktura finansowania inwestycji infrastrukturalnych w gminie Spytkowice w latach 2003–2007

Figure 4. Structure of financing the infrastructural investments in Spytkowice commune in period 2003–2007

WNIOSKI

1. W ciągu 5 lat w Spytkowicach całkowity udział zewnętrznych środków w finansowaniu inwestycji komunalnych wyniósł 36%. Wśród wszystkich analizowanych w pracy inwestycji, infrastrukturę społeczną charakteryzuje najniższy udział środków zewnętrznych w jej finansowaniu. Jednocześnie były to inwestycje najbardziej kosztowne.

2. W latach 2006–2007 znacznemu wzrostowi uległa suma środków przeznaczona na inwestycje drogowe. Część wkładów finansowych przeznaczonych na pokrycie kosztów przedsięwzięć drogowych, pochodziła ze środków pozabudżetowych. Jednak udział tego rodzaju finansowania od roku 2005 sukcesywnie malał. Gmina więcej nakładów finansowych przeznaczała na poprawę infrastruktury drogowej, jednak coraz większą część kosztów realizacji tych inwestycji pokrywała ze środków własnych.

3. Mimo istnienia wielu różnorodnych metod finansowania inwestycji infrastrukturalnych, władze gminy Spytkowice w dalszym ciągu decydują się na realizację tych przedsięwzięć w głównej mierze ze środków własnych. Postępowanie takie, uwzględniając charakterystykę dostępnych środków oraz korzyści płynące z ich zastosowania, wydaje się być nieuzasadnione.

4. Gmina w celu pokrycia kosztów inwestycji korzystała z kredytów, pożyczek i dotacji, czyli najbardziej powszechnych zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji. Dotychczas nie pozyskano środków unijnych, w celu finansowania inwestycji infrastrukturalnych, mimo, iż dostęp do tych funduszy znacząco wpływa na zwiększenie potencjału inwestycyjnego gmin. Ponadto rozbudowane procedury kwalifikacji przedsięwzięć do dofinansowania unijnego, ograniczają ryzyko podejmowania nieefektywnych inwestycji. Władze gminy tylko dwukrotnie, nieskutecznie aplikowały o te środki. Mimo to, władze gminy powinny ubiegać się o przyznanie dofinansowania z pozostałych środków unijnych, które poprzez wspieranie inwestycji infrastrukturalnych, uczyniłyby gminę bardziej atrakcyjną.

BIBLIOGRAFIA

- Klaczyński P., Śrama D., Wąsowski A. *Polityka finansowa gmin w zakresie inwestycji. Źródła finansowania inwestycji*, AE w Poznaniu, <http://www.propertus.ae.poznan.pl> [dostęp 03.09.2008]
- Kosek-Wojnar M., Surówka K. *Finanse samorządu terytorialnego*. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie. Kraków 2002.

Nargiełło J. *Finansowanie inwestycji infrastrukturalnych w gminach wiejskich*. Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu, t. VIII, z. 4, Warszawa 2006.

Swianiewicz P. *Progospodarcza polityka infrastrukturalna gmin*. [w:] *Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce*. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im Oskara Langego. Wrocław 2004.

Dr Anna Krakowiak-Bal
Katedra Technicznej Infrastruktury Wsi
Wydział Agrotechnologii i Inżynierii Rolniczej
Uniwersytet Rolniczy w Krakowie
Ul. Balicka 116 B 30-149 Kraków
akrakowiak@ar.krakow.pl

Recenzent: *Prof. dr hab. Zdzisław Wójcicki*